



Tweede Kamer der Staten-Generaal
Aan de Kamercommissie voor VWS en de Kamercommissie voor OCW
Postbus 20018
2500 EA Den Haag
E cie.vws@tweedekamer.nl
E cie.ocw@tweedekamer.nl

Datum: 18 februari 2019
Kenmerk: 19-021
Onderwerp: AO VWS/OCW over Zorg en Onderwijs op 21 februari 2019
Contact: mirjam.drost@wijzijnmind.nl; (06) 199 73 092

Geachte Kamerleden,

Op 21 februari a.s. vergaderen de Vaste Kamercommissies VWS en OCW gezamenlijk, over de problematiek rondom kinderen en jongeren die zowel geen zorg als geen onderwijs krijgen.

Sommige kinderen en jongeren met ernstige psychische problemen gaan niet naar school omdat zij op de wachtlijst staan voor behandeling door de jeugd-ggz, bijvoorbeeld kinderen met autisme, persoonlijkheidsproblematiek zoals borderline, trauma's, ernstige depressies en suïcidaal gedrag hebben hier mee te maken. Ze staan niet alleen op de wachtlijst, maar vaak sluit het zorgaanbod helemaal niet aan bij de behoefte: een instelling die wel voor eetstoornissen behandelt, maar niet voor het onderliggende trauma. Gevolg is dat de problematiek verergert en het nog langer duurt voordat kinderen überhaupt weer redelijk kunnen functioneren of naar school kunnen. Met onnodig lang thuis zitten ontnemen je kinderen niet alleen het recht op behandeling en onderwijs, maar ook het perspectief op een toekomst.

De afgelopen vier jaar zijn er heel veel verschillende onderzoeken en meldacties gedaan naar het gebrek aan passende zorg. Deze vindt u terug in de bijlage. Deze week verscheen het onderzoek van "Jeugdhulp doen we samen" met daarin opnieuw aantoonbaar de conclusie dat er kinderen onnodig vaak uitvallen van school, of thuis zitten omdat ze niet op tijd psychische zorg krijgen. Als bijlage 3 bij deze brief sturen we u het rapport. Ook treft u de belangrijkste conclusies aan in bijlage 2.

In 2015 en de jaren daarna werden de problemen m.b.t. de beschikbaarheid van specialistische ggz-zorg en wachttijden etc. verklaard door de stelselwijzigingen en de bezuinigingen. Maar vier jaar na dato is er nog weinig veranderd. Minister De Jonge heeft in april 2018 beterschap beloofd bij de introductie van het Actieprogramma Zorg voor de Jeugd.

Ondanks alle inzet is er in de praktijk nog nauwelijks iets veranderd:

1. Wachttijden

De moties die in de zomer 2017 waren aangenomen en betrekking hadden op het inzichtelijk maken van wachttijden en wachtlijsten voor specialistische zorg zijn tot op heden niet uitgevoerd:

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/stemmingsuitslagen/detail?id=2017P09320>

Tijdens het WGO Jeugd van december 2018 heeft minister De Jonge op aandringen van Kamerleden toegezegd te onderzoeken of de wachttijden inzichtelijk kunnen worden gemaakt via de reeds bestaande website www.kiezenindeggz.nl waardoor ouders en jongeren kunnen zien welke aanbieder in de buurt WEL plek heeft. Tot op heden is hier nog niets nieuws over vernomen. Tijdens het plenaire debat van 13 februari jl. over zelfmoord in de jeugdzorg, maakte minister De Jonge een wonderlijke draai: namelijk de regionale expertteams moeten zorgen voor een plan van aanpak wachttijden in de regio. Maar waar dit aan moet voldoen is niet duidelijk, ook niet wat het IGJ hier in doet. Zij moeten immers per regio toetsen op beschikbaarheid en kwaliteit van jeugdhulp, dus ook de beschikbaarheid van jeugd-ggz.

2. Doorzettingsmacht bij complexe problematiek

In januari 2019 bracht het IGJ naar buiten dat de regionale doorzettingsmacht voor kinderen en jongeren met complexe ggz-problematiek nog nauwelijks functioneert:

<https://www.igj.nl/documenten/publicaties/2019/01/17/de-inspectie-gezondheidszorg-en-jeugd-heeft-een-aantal-regionale-expertteams-voor-jeugdigen-met-complexe-problematiek-bezocht>

Er wordt niet gekeken of adviezen ook zijn opgevolgd. Dit is geen doorzettingsmacht! Hoe het wel moet staat bijna onderaan: betrek de ouders en kind met de hulpvraag en handel vanuit de zorgvraag en pak door. Stop niet voordat passende zorg en hulp geregeld is. De functie van doorzettingsmacht vraagt dus om vasthoudendheid en lef en je niet laten hinderen door (financiële) kaders.

Achtergrond: in de zomer 2016 hebben de VNG en het ministerie van VWS afgesproken om deze regionale doorzettingsmacht per 2017 in te voeren. De handreiking voor de gemeenten was eind 2016 beschikbaar. Op verzoek van Kamerleden is er onderzoek gedaan naar de functie van de doorzettingsmacht. De doorzettingsmacht is benoemd in de nieuwe Agenda voor de jeugd, die minister De Jonge van VWS presenteerde in 2018. De conclusie was dat de doorzettingsmacht regionaal zou worden belegd. In de zomer van 2018 introduceerde de VNG de doorzettingsmacht bij de regionale expertteams.

3. Toegang en triageproces traag

Signalen en concrete hulpvragen worden niet adequaat opgepakt door sociale wijkteams, waardoor kinderen met complexe ggz-problematiek niet op tijd passende zorg krijgen en de problematiek verergerd. Ook dit blijkt opnieuw uit het rapport Jeugdhulp doen we samen.

4. Passend aanbod creëren

Uit bovengenoemd onderzoek van het IGJ naar de doorzettingsmacht blijkt dat de regionale expertteams nog weinig doen om passend aanbod te creëren.



Tot slot sturen we u de PowerPoint presentatie toe die MIND en Ieder(In) en in samenwerking met Per Saldo, in de Stuurgroep van de “Agenda voor de Jeugd” gegeven hebben (bijlage 4). Hierin wordt nogmaals duidelijk over “welke vergeten groep” kinderen en jongeren we het hebben.

Ieder(in) heeft kennis genomen van de brief en steunt deze op hoofdlijnen.

Met vriendelijke groet,

Mr M.W.E. Tusschenbroek
Teammanager Beleid
MIND Landelijk Platform Psychische Gezondheid

- | | |
|------------------|--|
| Bijlage 1 | Artikelen in de pers over jeugd, onderwijs en zorg |
| Bijlage 2 | Belangrijkste conclusies Jeugdhulp doen we Samen |
| Bijlage 3 | Resultaten vragen lijst wachttijdbeleving |
| Bijlage 4 | PP presentatie bij stuurgroep Zorg voor de Jeugd van Ieder(in), MIND en Per Saldo |

Bijlage 1 Artikelen in de pers over jeugd, onderwijs en zorg
BIJ brief MIND Platform t.b.v. AO VWS/OCW over Zorg en Onderwijs op 21 februari 2019

8 februari 2019

De Volkskrant: Sluit depressieve kinderen niet op maar geef ze liefde

Opiniestuk over kwetsbare jongeren in de gesloten jeugdzorg door Jason Bhugwandass, ervaringsdeskundige

<https://www.volkskrant.nl/a-b5425542>

8 januari 2019

MIND Platform website: Tussen rapportage Jongeren en suïcide

Over IGJ rapport suïcides bij jongeren in Jeugdhulpinstellingen

<https://mindplatform.nl/nieuws/tussenrapportage-jongeren-en-suicide>

9 november 2018

MIND Platform website: Brandbrief wachtlijsten jeugd ggz

<https://mindplatform.nl/nieuws/brandbrief-wachtlijsten-jeugd-ggz>

21 juni 2018

MIND Platform website: Evaluatie jeugdwet in de Tweede Kamer

Een op de drie kinderen krijgt niet op tijd passende zorg.

<https://mindplatform.nl/nieuws/plenaire-behandeling-evaluatie-jeugdwet-in-tweede-kamer>

19 april 2018

MIND Platform website: Actieprogramma Zorg voor de Jeugd

<https://mindplatform.nl/nieuws/actieprogramma-zorg-voor-de-jeugd>

21 Juni 2017

Uitzending en website Nieuwsuur: 'Het kan niet dat kinderen zelfmoord als oplossing zien'

<https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2179305-het-kan-niet-dat-kinderen-zelfmoord-als-oplossing-zien.html>

27 april 2017

Uitzending en Website Nieuwsuur: 'Zelfs voor crisisplekken is een wachtlijst'

<https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2170415-zelfs-voor-crisisplekken-is-een-wachtlijst.html>

11 april 2017

MIND website: Reactie MIND op 'Agenda voor de jeugd'

Agenda opgesteld door Jeugdpoort, een netwerk van branche- en beroepsorganisaties binnen de jeugdhulp. Aangeboden aan de Jeugdbudsvrouw en de voorzitter van de SSER

<https://wijzijnmind.nl/nieuws/reactie-mind-op-agenda-voor-de-jeugd>

Januari 2017

MIND Platform website: Wachtlijsten terugdringen; tijd voor actie



Reactie op artikel in de Volkskrant van 5 januari 2017 'Wachlijsten ggz zorgen voor onacceptabele lijdensweg'

<https://mindplatform.nl/thema/wachlijsten-terugdringen-tijd-voor-actie-1>

Bijlage 2: belangrijkste conclusies Jeugdhulp doen we Samen

BIJ brief MIND Platform t.b.v. AO VWS/OCW over Zorg en Onderwijs op 21 februari 2019

Vanuit de projectgroep Jeugdhulp doen we Samen (<https://www.jeugdhulpdoenwesamen.nl>) is eind 2018 een enquête gehouden over wachttijdbeleving. Uit de resultaten blijkt, dat jeugdigen en ouders ervaren dat in de periode waarin zij moeten wachten op hulp de problematiek verergert, schoolprestaties verslechteren en dat er soms zelfs sprake is van schooluitval.

Belangrijkste conclusies enquête

Van de 437 respondenten heeft een derde te maken met een stapeling van wachttijden: zij hebben op verschillende momenten in het proces te maken gekregen met wachttijden. Dit leidde er bij 10% van de respondenten toe, dat zij langer dan 6 maanden hebben moeten wachten op de hulp die ze nodig hadden. Maar liefst 66% van de respondenten geeft aan, dat de problemen verergeren tijdens de wachtperiode. Daarnaast geeft 40% aan dat de schoolprestaties verslechteren, in sommige gevallen leiden de wachttijden zelfs tot schooluitval. Daarnaast is er nauwelijks ondersteuning beschikbaar tijdens de wachtperiode, terwijl hier wel behoefte aan is. Zo geeft 31% van de respondenten aan vooral behoefte te hebben aan een hulplijn voor als het wachten te lang duurt.

Inzicht in wachttijden en de oorzaken ervan

De effecten van de wachttijden voor jongeren en ouders zijn groot, onder andere op de schoolprestaties. Er moet een oplossing komen om de wachttijden te verminderen, hiervoor is inzicht in de wachttijden en de oorzaken ervan noodzakelijk. Rondom het inzichtelijk maken van wachttijden zijn in de zomer van 2017 verschillende moties aangenomen, die nog niet zijn uitgevoerd.

Voor elk kind op korte termijn passende hulp

Regionale expertteams zouden moeten garanderen, dat voor elk kind op korte termijn passende hulp wordt georganiseerd. Volgens een [recente factsheet van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd \(IGJ\)](#) leidt de manier waarop de teams nu zijn ingericht nog niet tot passende hulp voor ieder kind. Mede omdat adviezen niet worden overgenomen, cliënten en ouders er niet bij worden betrokken, en er geen passend aanbod wordt gecreëerd. De expertteams weten niet wat de wachttijden zijn bij een aanbieder en hebben geen invloed op de wachtlijsten. De Transparantie over de wachtlijsten en het voortdurend betrekken van jongeren en ouders bij de hulp zijn ontwikkelpunten die de inspectie noemt. Maar ook het toepassen van doorzettingsmacht: zorg dat het advies niet vrijblijvend is, maar zorg ervoor dat de jongere de passende zorg ook op korte termijn krijgt.

Ondersteuning tijdens wachtperiode

Er is ondersteuning en/of contact nodig tijdens de wachtperiode, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van een hulplijn, gespecialiseerde cliëntondersteuning voor als het niet meer gaat, of door te zorgen dat er contact wordt gelegd vanuit degene door wie mensen zijn verwezen of met de zorgaanbieder waar de cliënt op de wachtlijst staat. Daarnaast willen jongeren en ouders geïnformeerd worden over de verdere wachttijd. Niet iedereen heeft behoefte aan ondersteuning tijdens de wachttijd, maar zorg dat het beschikbaar is voor de mensen die dit wel willen.